

**Zápis z tematického zasadnutia Výboru pre seniorov Rady vlády Slovenskej republiky
pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť**

**Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR,
Bratislava, 8. apríla 2013, 10:00 hod. miestnosť č. 117**

Prítomní (vrátane zúčastnených v zastúpení): pozri podľa prezenčnej listiny v prílohe

Program:

I. Všeobecná časť

1. Otvorenie,

2. Informácia o priebehu a záveroch zasadnutia Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť,

(uvedie tajomníčka Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, **JUDr. Barbara Illková PhD.** resp. iná poverená osoba)

3. Národný program aktívneho starnutia – informácia o postupe prác

(uvedie gestor prípravy NPAS, generálna riaditeľka sekcie sociálneho poistenia a dôchodkového sporenia MPSVR SR, **Ing. Jana Kolesárová**)

4. Národný projekt Stratégia aktívneho starnutia - informácia

(uvedie gestor projektu, zástupca Centra vzdelávania MPSVR SR **Mgr. Miroslav Repka**)

II. Tematická časť

5. „Násilie proti seniorom – úvod do problematiky“. (Prof. MUDr. Ladislav Hegyi DrSc., Slovenská gerontologická a geriatrická spoločnosť, člen Výboru pre seniorov,)

6. „Domáce násilie ako celospoločenský problém“ (s akcentom na cieľovú skupinu – Ing. Oľga Pietruchová M.A., Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitosti MPSVR SR)

7. „Bezpečná jeseň života“ (projekt zameraný na prevenciu kriminality páchanej na senioroch - Majorka Mgr. Marianna Paulíková– zástupkyňa rezortu vnútra, RPZ)

8. „Riziká posúdenia (diagnostiky) zlého zaobchádzania so seniormi - špecifiká Slovenska“ (zástupkyňa akademickej obce doc. PhDr. Beáta Balogová, PhD. Prešovská univerzita)

9. „*Úloha a hodnota sociálnej prevencie v obciach vo vzťahu k násiliu voči seniorom. – súčasný stav, postrehy, námety a podmienky*“ (Mgr. Bruno Konečný – ZMOS)
10. "*Násilie páchané na senioroch - či je to problém?*" (Ing. Mária Filipová – zástupkyňa samosprávy - námestníčka prednostu Banskej Bystrice)
11. „*Zneužívanie týranie a zanedbávanie, starších ľudí z pohľadu Európskej únie*“ – závery, postrehy z medzinárodnej konferencie európskej platformy AGE k danej problematike, (PhDr. Peter Guráň, člen výboru a účastník konferencie)
12. *Informácia zo zasadnutia Parlamentu seniorov v Bojniciach k téme násilia páchaného na senioroch*, (prezidentka Fóra pre pomoc starším Ľubica Gálisová)
13. *Závery zo zasadnutia. (Doc. PhDr. Kvetoslava Repková PhD.)*

- Dňa 8. apríla 2013 sa na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky konalo *tematické zasadnutie Výboru pre seniorov* Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť na tému „*Zneužívanie, týranie a zanedbávanie starších ľudí*“.
- Zasadnutia sa zúčastnili (podľa prezenčnej listiny) okrem členov Výboru aj prizvaní hostia – odborníci, ktorí prezentovali rôzne uhly pohľadu na uvedenú, v súčasnej dobe do značnej miery tabuizovanú tému.
- Rokovanie pozostávalo z dvoch častí: všeobecnej a tematickej

III. Všeobecná časť

Bod č. 1 rokovania: Otvorenie,

Závery a odporúčania :

k bodu č. 2: Informácia o priebehu a záveroch zasadnutia Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, a príprave Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike

(predložila tajomníčka Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, JUDr. Barbara Illková PhD, v zastúpení PhDr. Milica Jančulová)

- *výbor vzal na vedomie* informáciu o priebehu a záveroch zasadnutia Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, a príprave Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike
- *nominoval do pracovnej skupiny* Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť *pre koordináciu a prípravu Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike* dvoch zástupcov za cieľovú skupinu seniorov: **PhDr. Miloša Nemečka** člena Výboru pre seniorov a vedúceho pracovnej skupiny Výboru pre tvorbu Národného programu aktívneho starnutia

a **JUDr. Martinu Šagiovú** zo sekcie sociálneho poistenia a dôchodkového sporenia za gestora tvorby Národného programu aktívneho starnutia.

k bodu č. 3: Národný program aktívneho starnutia – informácia o postupe prác (predložil gestor prípravy NPAS, generálna riaditeľka sekcie sociálneho poistenia a dôchodkového sporenia MPSVR SR, **Ing. Jana Kolesárová**)

- *výbor vzal na vedomie* Informáciu o postupe prác na tvorbe Národného programu aktívneho starnutia

k bodu č. 4: Národný projekt Stratégia aktívneho starnutia - informácia (uviedol gestor projektu, zástupca Centra vzdelávania MPSVR SR **Mgr. Miroslav Repka**)

- *výbor vzal na vedomie* Informáciu o Národnom projekte Stratégia aktívneho starnutia

II. Tematická časť

Nasledovali prezentácie prizvaných hostí, ako i členov výboru - odborníkov na uvedenú problematiku.

5. *„Násilie proti seniorom – úvod do problematiky“.* (Prof. MUDr. Ladislav Hegyi DrSc., Slovenská gerontologická a geriatrická spoločnosť, člen Výboru pre seniorov,)
6. *„Domáce násilie ako celospoločenský problém“* (s akcentom na cieľovú skupinu – Ing. Oľga Pietruchová M.A., Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitosti MPSVR SR)
7. *„Bezpečná jeseň života“* (projekt zameraný na prevenciu kriminality páchanej na senioroch - Majorka Mgr. Marianna Paulíková– zástupkyňa rezortu vnútra, RPZ)
8. *„Riziká posúdenia (diagnostiky) zlého zaobchádzania so seniormi - špecifiká Slovenska“* (zástupkyňa akademickej obce doc. PhDr. Beáta Balogová, PhD. Prešovská univerzita v zastúpení doc. PhDr. Kvetoslava Repková PhD.)
9. *„Úloha a hodnota sociálnej prevencie v obciach vo vzťahu k násiliu voči seniorom. – súčasný stav, postrehy, námety a podmienky“* (Mgr. Bruno Konečný – ZMOS)
10. *"Násilie páchané na senioroch - či je to problém?"* (Ing. Mária Filipová – zástupkyňa samosprávy - námestníčka prednostu Banskej Bystrice)
11. *„Zneužívanie týranie a zanedbávanie, starších ľudí z pohľadu Európskej únie“* – závery, postrehy z medzinárodnej konferencie európskej platformy AGE k danej problematike, (PhDr. Peter Guráň, člen výboru a účastník konferencie)
12. *Informácia zo zasadnutia Parlamentu seniorov v Bojniciach k téme násillia páchaného na senioroch,* (prezidentka Fóra pre pomoc starším Ľubica Gálisová)

Prezentácie k jednotlivým bodom programu, ktoré nám prezentujúci poskytli, sú prílohou k záznamu zo zasadnutia.

13. Závěry zo zasadnutia. (Doc. PhDr. Kvetoslava Repková PhD.)

Kvetoslava Repková, členka Výboru pre seniorov

- poverená členmi výboru sformulovať za účastníkov tematického zasadnutia **závery a odporúčania z tematickej časti:**

Násilie páchané na senioroch- sumarizácia a odporúčania Tematického zasadnutia Výboru pre seniorov smerom k príprave národného dokumentu – Národného programu aktívneho starnutia a inštitucionalizácia agendy v národnej politike

Východiská

násilie / zlé zaobchádzanie

- je ľudsko-právna agenda opretá o fakt, že každý má právo na svoje slobody a dôstojnosť, opiera sa o všetky ľudskoprávne organizácie (inštitúcie) vrátane návrhu Národného programu aktívneho starnutia a jeho osnovy
- pervazívnosť javu zlého zaobchádzania: fenomén, ktorý tu bol, je a bude, vo všetkých krajinách sveta
- sofistikovanosť foriem zlého zaobchádzania

V Európe je agenda zlého zaobchádzania oficiálne uznaná až od roku 2008, aj keď sa opierala v minulosti o súvisiace agendy, stále ju vnímame ako TABU

- historicky čerpanie z politik rodiny a v súčasnosti politik dlhodobej starostlivosti
- v súčasnosti boom politik proti násiliu v európskom aj národnom priestore (prebieha veľký reprezentatívny výskum násilia páchaného na deťoch, pripravuje sa Národná stratégia prevencie násilia na deťoch, máme národné akčné plány proti všetkým formám násilia voči ženám, pripravuje sa Národný program aktívneho starnutia – kde sú zakotvené opatrenia proti násiliu voči starším osobám
- túto skutočnosť treba využiť.
- existujú iniciatívy zo strany policajného zboru aj z tretieho sektora na prevenciu násilia páchaného na senioroch
- kombinujú sa zdroje národné aj európske

násilie má viacúrovňové rizikové faktory - riziká násilia a zlého zaobchádzania sa týkajú všetkých systémov:

- jednotlivcov (obeť, násilník)
- systémov a vzťahov (na komunálnej úrovni, na celospoločenskej úrovni)

Fakty

Násilie sa týka

- multi-prostredí (rodina, komunita, služby všetkého druhu, úrady, v systéme najširších spoločenských vzťahov)
- multi-foriem N/ZZ so staršími ľuďmi (zneužívanie, zanedbávanie, týranie)

Násilie na starších ľuďoch existuje všeobecne, avšak v situácii odkázanosti na pomoc inej osoby rapídne stúpa riziko násilia.

Štatistiky ukazujú, že starnutie populácie zvyšuje riziko N/ZZ:

- ✓ 3-5% seniorov všeobecne
- ✓ 25% seniorov vo vysokom štádiu odkázanosti na pomoc inej osoby.

(Táto skutočnosť legitimizuje často zavesené témy násilia na senioroch na problematiku dlhodobej starostlivosti (LTC))

- vysoká incidencia N/ZZ v rodine - verzus najťažšie detekovateľná (Hegyí, 2013; Konečný, 2013)
- neexistencia štandardizovanej diagnostiky N/ZZ v opatrovateľských vzťahoch (Balogová, Repková, 2013)
- narastajúcim problémom je zneužívanie v systéme služieb, rôznymi subjektmi, (najviac osobných skúseností starších ľuďí v prieskume Galisová, Guráň)

Vybrané protirečenia z prezentovaných príspevkov:

- najväčšia, až mimoriadna pozornosť sa venuje násiliu v opatrovateľských vzťahoch, pričom seniori najviac detekujú, resp. reportujú existenciu násilia vo vzťahoch týkajúcich sa služieb (t.j. ohrozenie zo strany vonkajších subjektov najmä podvodným správaním)
- vysoká incidencia násilia v rámci rodinných vzťahov a násilia založeného na dôvere – verzus najťažšia identifikácia a ovplyvnenie práve v rodine - výzva, s ktorou sa treba zaoberať
- vysoká incidencia násilia v rodine – verzus nízka miera pociťovania ohrozenia u starších ľuďí
- ageizmus – verzus gerontokracia

Odporúčania – Otvorené otázky

- *násilie / zlé zaobchádzanie nevnímať ako vertikálnu agendu v politikách, ale ako horizontálnu prioritu a ľudsko - právnu agendu*

násilie / zlé zaobchádzanie sa týka

- všeobecnej diskriminácie na princípe veku v tých najširších spoločenských vzťahoch
- násilia v komunite
- násilia páchaného na senioroch vo všeobecnosti v rodine
- násilia v opatrovateľských vzťahoch - zachytávajú sa všetky úrovne spoločenských vzťahov
- spájať formy, aj prostredia pri riešení danej problematiky
- postupovať cielene diagnosticky aj terapeuticky

- pripraviť viac viacúrovňových a interdisciplinárnych akcií
- behaviorálny prístup
- pre danú problematiku používať jeden strešný pojem, ktorý sa preferuje aj v európskej literatúre - *zlé zaobchádzanie*, namiesto množstva zaužívaných pojmov (domáce násilie, týranie, zneužívanie, zanedbávanie, sebapoškodzovanie),.
- *vytvorenie národného koordinačného centra* pre všetky formy zlého zaobchádzania a všetky druhy prevencie

Násilie ako také v ľudskej spoločnosti má pretrvávajúcu povahu a nie je ľahko odstrániteľné, preto treba:

byť dôsledný a konzekventný

- tak v podpore prevencie
- ako i v represii

Potreba diferenciálnej diagnostiky:

- najľahšie detekovateľné sú prejavy zlého zaobchádzania vo vonkajších sociálnych vzťahoch
- najťažšie detekovateľné sú prejavy zlého zaobchádzania v rodine
- zapracovanie rodovej dimenzie do diagnostiky

Komplexnosť akcií

- Obete i násilné osoby ako cieľové skupiny politik

Spolupráca subjektov

- zdravotných
- sociálnych
- samosprávy lokálnej,
- samosprávy regionálnej
- služieb rozličného druhu
- mimovládneho sektora
- policajného zboru

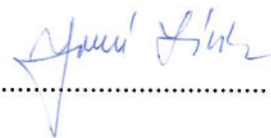
V Bratislave dňa 23. apríla 2013

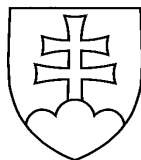
Zapísala:

Lívia Jurová Mgr.,
tajomníčka Výboru pre seniorov

Schválila:

Kolesárová Jana Ing., generálna riaditeľka sekcie SPDS
poverená vedením zasadnutia

UZNESENIE VÝBORU PRE SENIOROV

č. 12

z 8. apríla 2013

k informácii o príprave Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv
v Slovenskej republike

číslo materiálu: 8169/2013- M_SSV

predkladateľ: tajomníčka Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú
rovnosť

Výbor pre seniorov

A. berie na vedomie

- A.1. informáciu o príprave Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv
v Slovenskej republike

B. nominuje

- B.1. do pracovnej skupiny Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny
a rodovú rovnosť pre koordináciu a prípravu Celoštátnej stratégie ochrany
a podpory ľudských práv v Slovenskej republike:
- **PhDr. Miloša Nemečka**
člena Výboru pre seniorov a vedúceho pracovnej skupiny pre tvorbu
Národného programu aktívneho starnutia pri Výbore pre seniorov
 - **JUDr. Martinu Šagiovú**
za sekciu sociálneho poistenia a dôchodkového sporenia Ministerstva
práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (gestor tvorby
Národného programu aktívneho starnutia)